

Vizuální antropologie a Indigenous Cinema

vizuální antropologie

- Fotografie
- Kresba, malba, komiks...
- Film, video
- nová média (digitální), internet
- Dokument x dokumentární fikce (etnofikce) x fikce
- Účely výukové, vědecké, umělecké...
- Objekt zkoumání i metoda
- Svěbytná subdisciplína kulturní antropologie (Bildkunde/forshung)
- Ikonografie: veškeré doklady vizuální reprezentace (včetně např. pohlednic)
- Vztah k současnému konceptu vizuálního umění a vizuálním studiím

Vizuální reprezentace „těch druhých“

- cestopisy
- obchodní, geografické a vojenské zprávy
- filzofická a náboženská díla

- malby, ilustrace
- reliéfy a sochy
- užité umění (keramika)

George Catlin

(1796 – 1872)

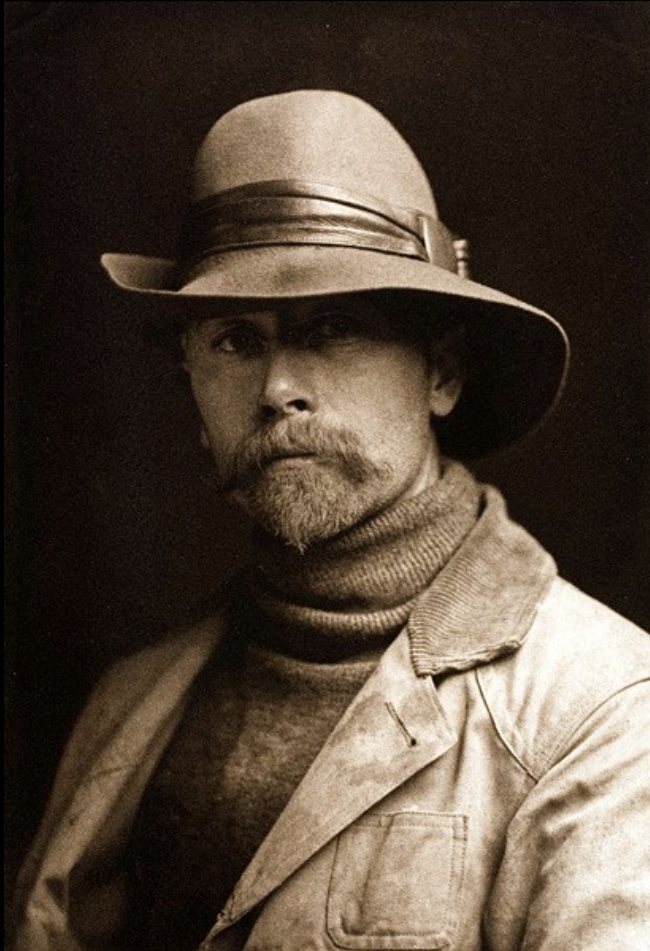
- Americký malíř
- Více než 1000 maleb, kreseb a grafických listů
- Vydal 4 knihy s ilustracemi a popisem svých cest
- Od 1830 cesty do povodí Mississippi a dále přes prairie až za Skalnaté hory
- Snaha zachytit „vanishing race“ - Severoamerické Indiány

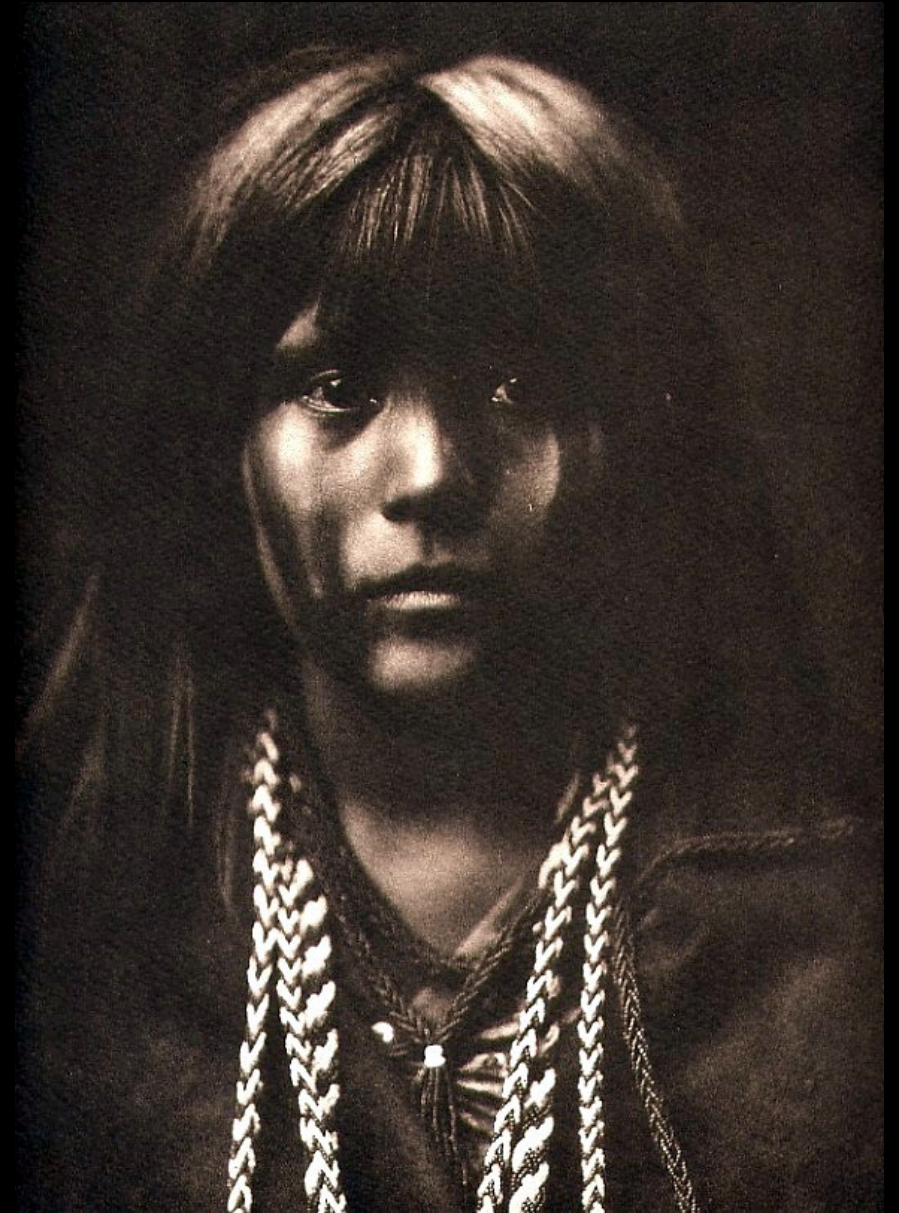
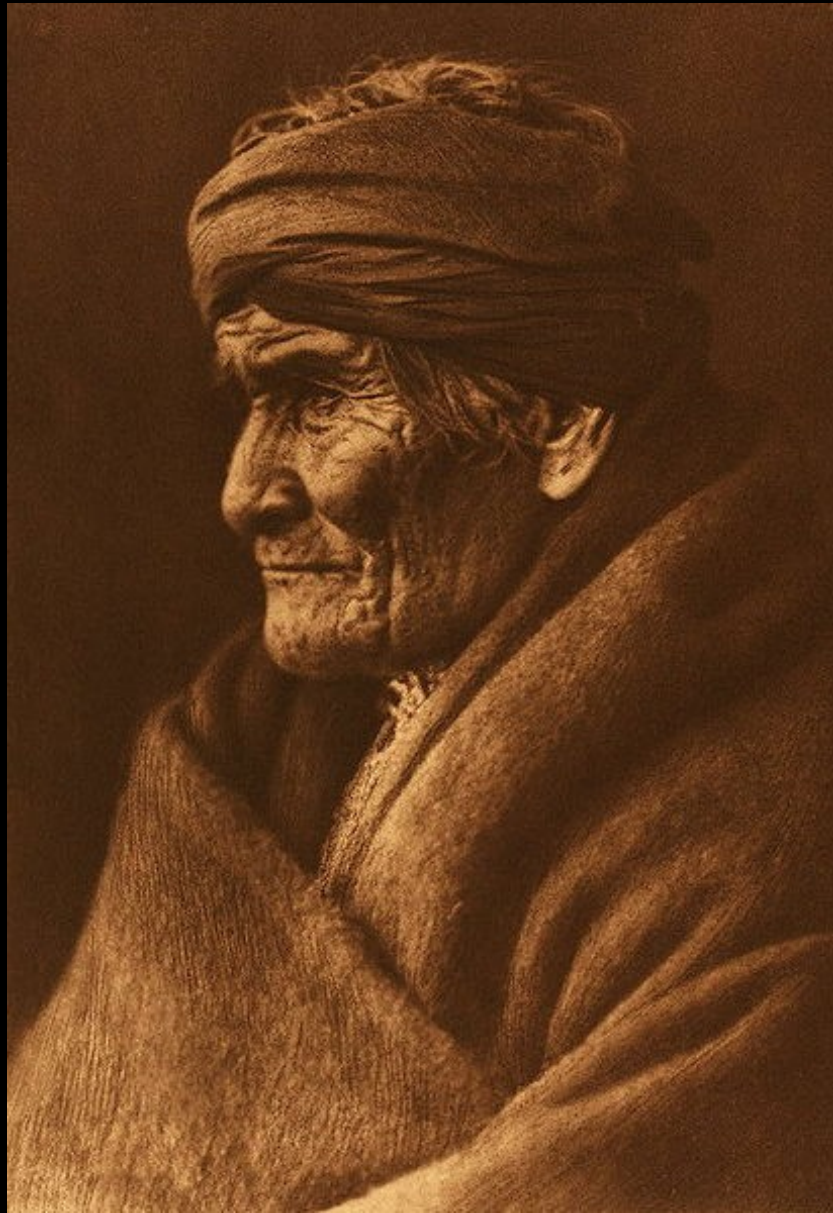
Edward Sheriff Curtis

(1868-1952)

- Americký fotograf
- Rozvod kvůli práci
- Northamerican Indians (22 svazků) – 1907
- Nahrával indiánskou hudbu a jazyky na voskové válce
- 40 000 snímků 80 kmenů
- In the Land of Head Hunters (In the Land of War Canoes) – 1914
- Zemřel chudý

Ideální divoch

snaha retušovat realitu ve prospěch ideální představy o „těch druhých“

Film

- Lumiérové x Méliés
- Dziga Vertov (Kino Pravda, Cinéma vérité)
- Sergej Ejzenštajn (Mexická anabáze)
- Louis Buñuel: *Las Hurdes: Tierra Sin Pan* (1930)
- Od počátku snaha prozkoumat veškeré možnosti filmového média, jeho potenciál zachytit věrně realitu, anebo vytvářet fantastické světy.

Robert G. Flaherty

(1884 – 1951)

- Prospektor v oblasti Hudson Bay
- Ve volném čase filmoval (materiál shořel)
- Dokumentární fikce (průkopník dokumentární tvorby)
- Lumiérovský filmař
- Nanook se zapsal do filmové historie
- Manželka Frances se podílela na filmech také

Nanook of the North (1922)

Moana (1926), Tabu (1931), Man of Arran (1934)

Louisiana Story

THE REVERSE ANGLE

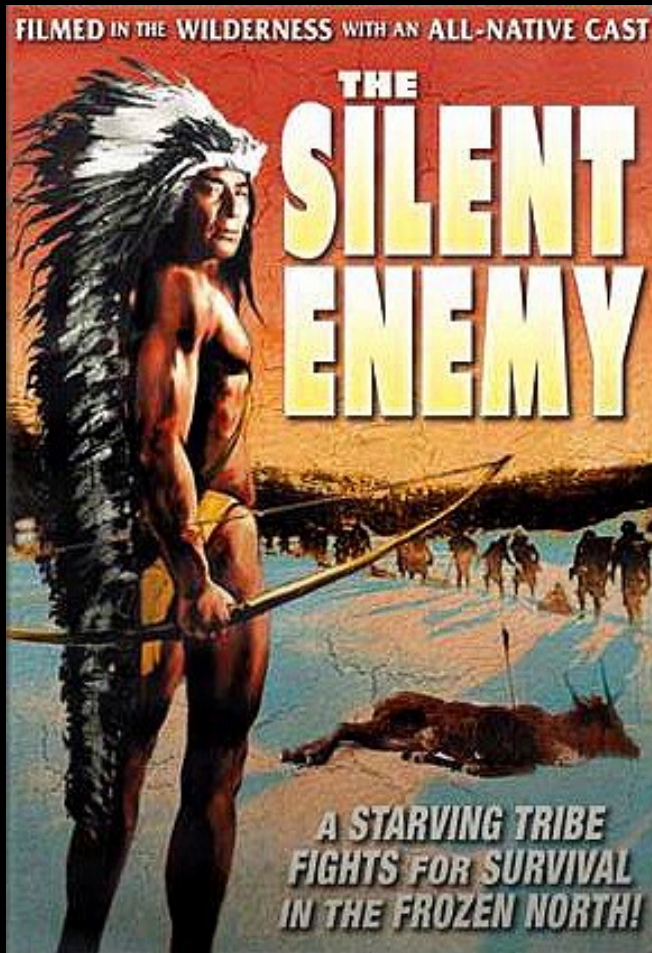
- The Land (1942)
- Louisiana Story (1948)

Image courtesy of The Robert and Frances Flaherty Study Center, Claremont School of Theology, Claremont CA 91711

The Silent Enemy (1930)

(the Saga of the Northamerican Indians)

- Režie: H. P. Carver
- Dokumentární fikce -drama
- Domorodí herci a několik tehdy významných indiánských osobností
- Chief Buffalo Child Long Lance

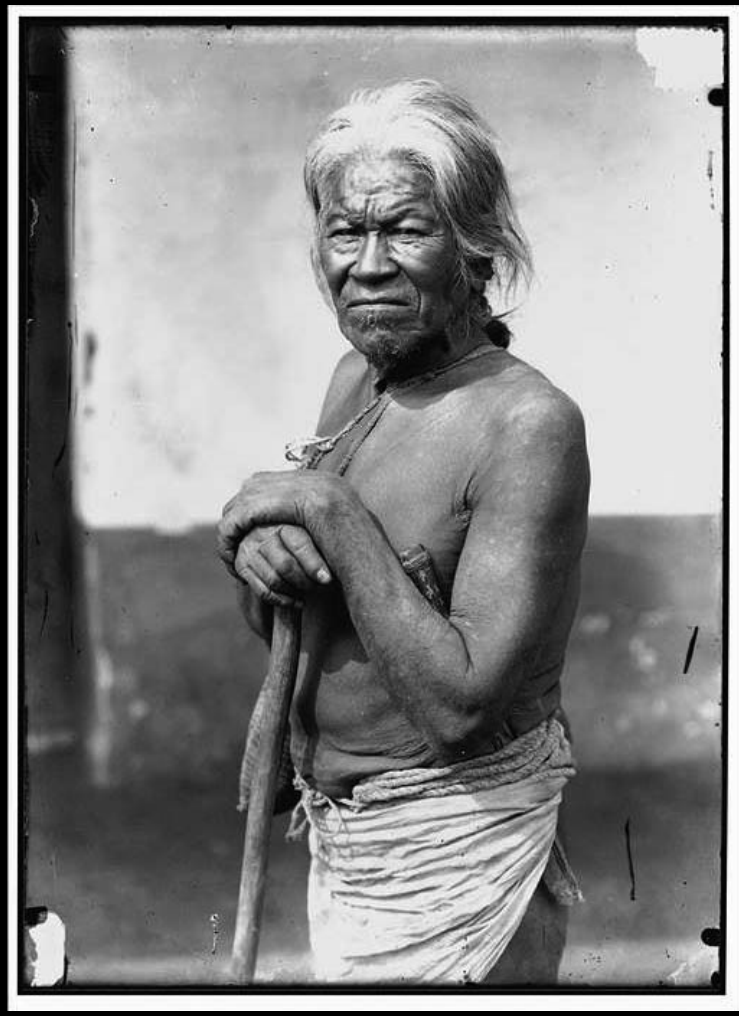
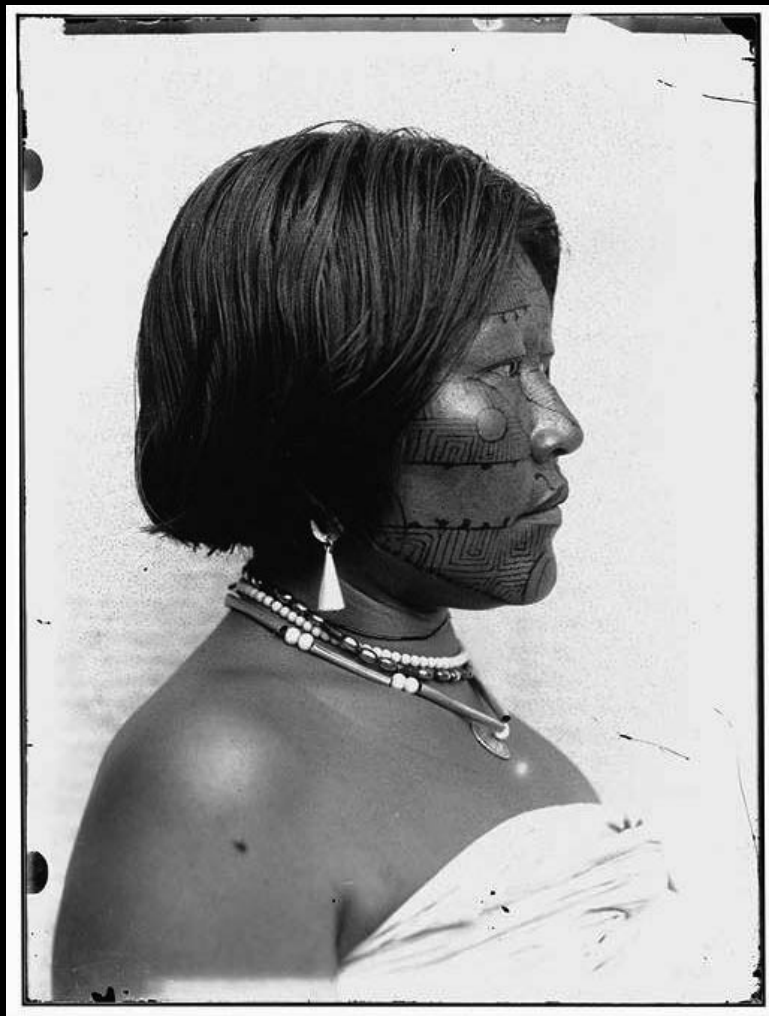
Guido Boggiani

(1861-1902)

- Italský etnolog, cestovatel, malíř a především fotograf
- Pionýr italské terénní antropologie
- Oblast Gran Chaco (Paraguay / Brazílie) a Bolívie
- Publikoval řadu prací, např. Čamakové
- (1896–1901) – 415 snímků na skleněné želatinové desky
- Jeho pozůstalost shromáždil A.V. Frič

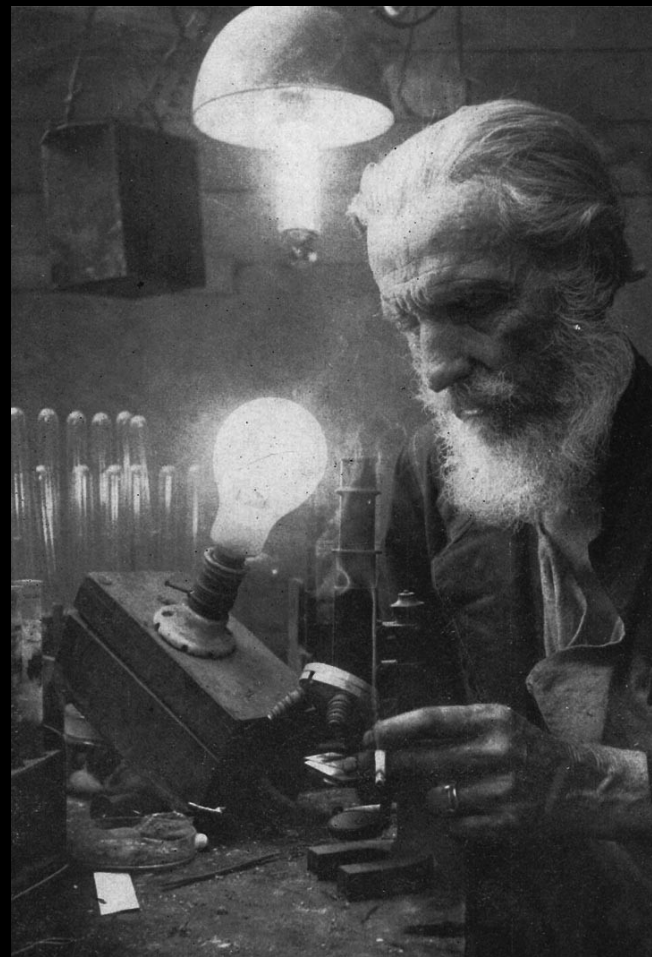

„Etnografická nahota“

Alberto Vojtěch Frič

(1882-1944)

- Český cestovatel, botanik, etnograf
- Všestranné zájmy
- Sbíral pozůstalost po Guidu Boggianim
- Oblast Gran Chako
- Kniha Indiáni Jižní Ameriky

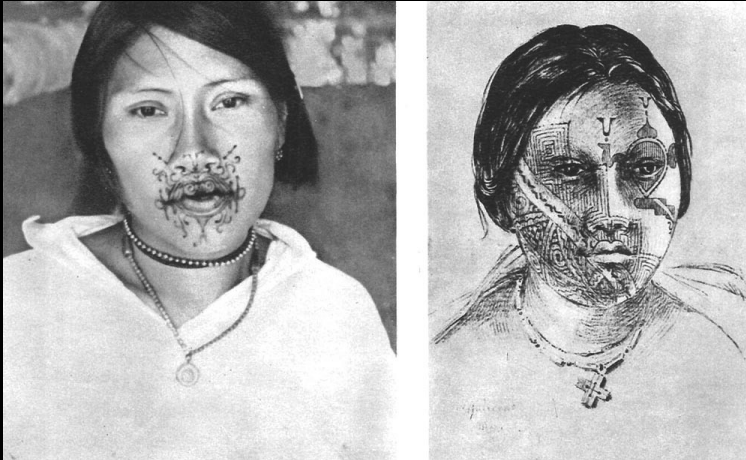

Claude Lévi-Strauss

(1908 - 2009)

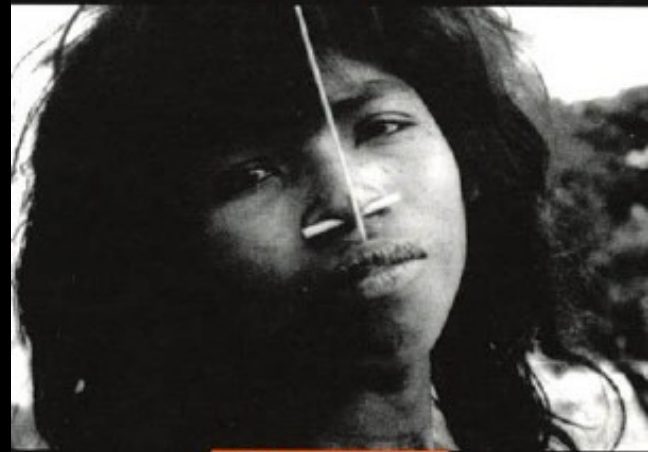

- Jedna z nejvýznamnějších postav 20. st.
- Strukturální antropologie
- Žák Sartra, přítel mnoha významných umělců
- Všestranný talent
- Nenáviděl cestování a práci v terénu
- Výzkumy v Brazílii v 30. letech, oblast Gran Chaka
- Ňambikvárové
- Smutné tropy (1956)

Claude Lévi-Strauss
de l'Académie française

Tristes tropiques

Terre humaine
Poche

POCKET

Le grand livre de l'ethnologie
contemporaine

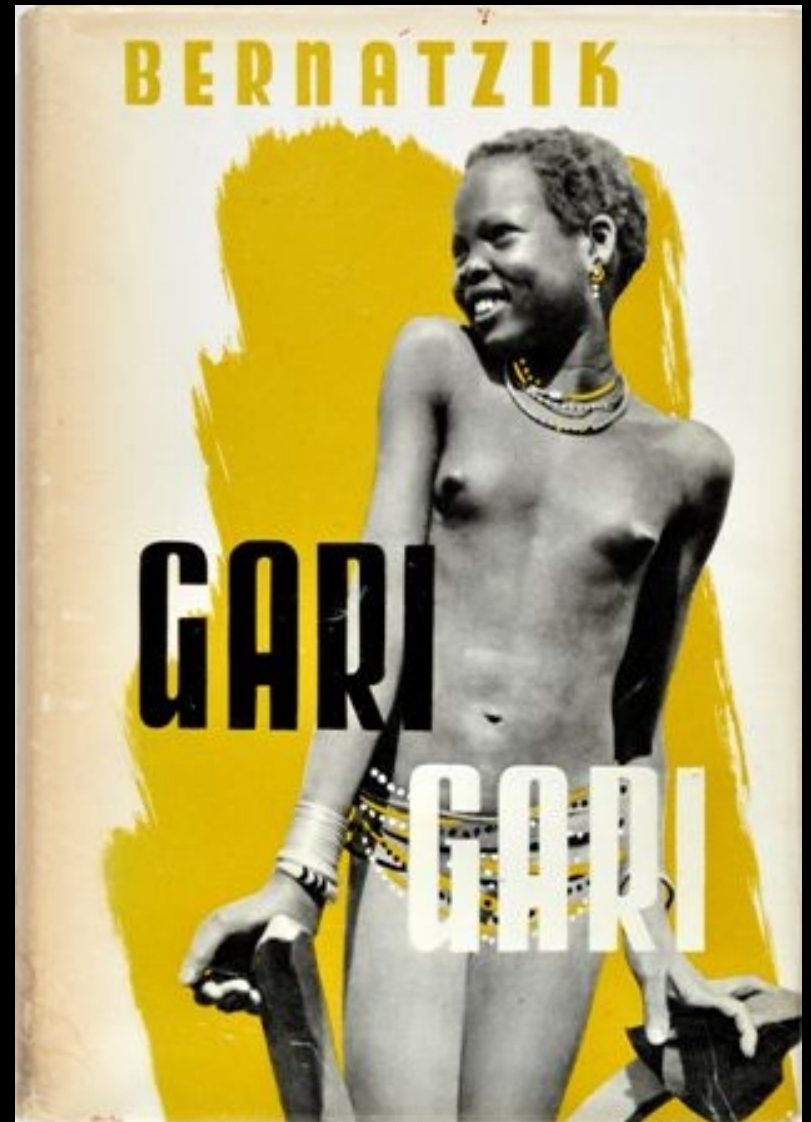
Hugo Adolf Bernatzik

(1897-1953)

- Rakouský etnolog, fotograf
- Cesty po jv. Asii, Tichomoří, v. Africe a Evropě
- Manželka hudební etnoložka
- Kontroverze: financování cest prodejem fotografií – etnografická nahota; člen NSDAP
- Publikoval řadu děl (u nás: Laponsko země sobů, Duchové žlutých listů)

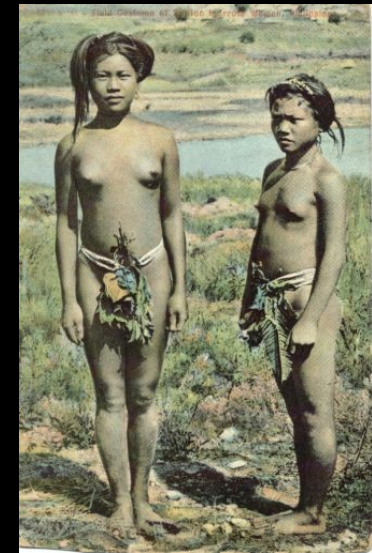

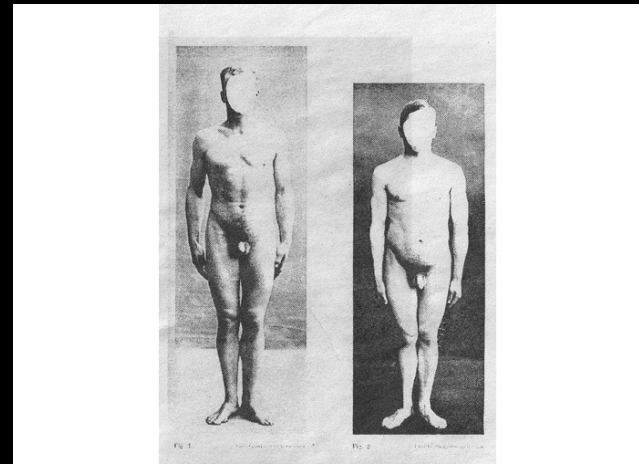
Kontroverze vizuálního materiálu

- V odborných etnografických dílech
- V populárních žurnálech
- Kolonialismus
- Primitivismus – primordiální čistota
- mondo

Sociální Darwinismus

John Marshal

(1932-2005)

- Filmař, antropolog (USA)
- Lovci a sběrači
- Ju/'hoansi – množství filmů
- The Hunters (1957)

Jean Rouch

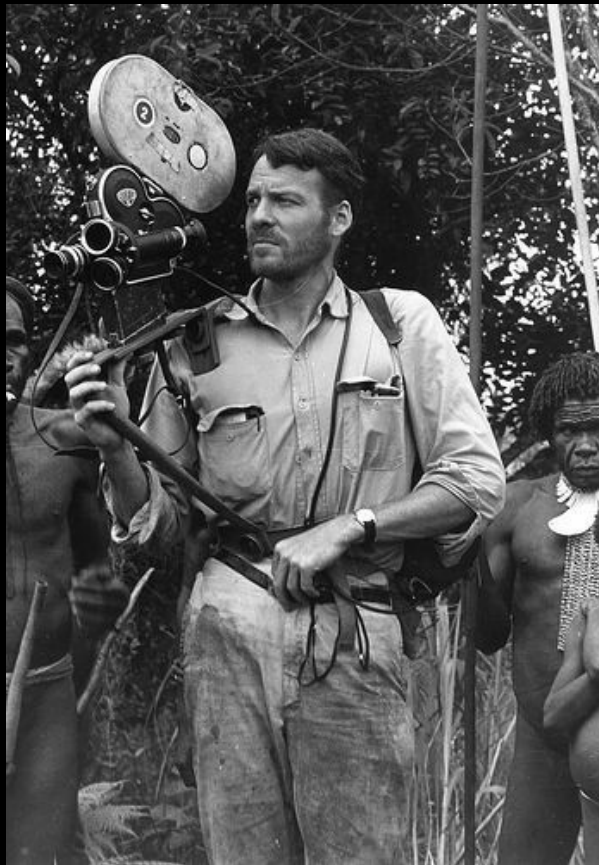
(1917 – 2004)

- Francouzský filmař a antropolog
- Cinéma vérité
- Ovlivněn surrealismem
- Západní Afrika
- Filmy:
- [Les Maîtres Fous](#) (1955)
- Jaguar (1955)

Robert Gardner

(*1925)

- Filmař, vizuální antropolog
- Harvardský institut pro studium filmu
- Hunters (1957, s Marshalem)
- Dead Birds (1965)
- Točí dodnes

Dead Birds (1965)

http://www.youtube.com/watch?v=rDd_rNM7JWo

Timothy Ash

(1932 – 1994)

- Antropolog, fotograf a filmař
- Žák Margaret Mead
- Točil hlavně jihoamerický kmen Yanomami
- Spolupracoval s antropologem Napoleonem Chagnonem
- K nejznámějším filmům patří: The Feast (1969)
- Točil s manželkou v Afgánistánu

The Feast (1969)

http://www.youtube.com/watch?v=rWeZlq8q_xo

Indigenous Cinema

(Indigenous media)

- Tvorbba domorodých filmařů
- Především hrané filmy (feature movies) – celovečerní i krátkometrážní
- Také dokumenty, videa, nová media,
- včetně fotografie a všech médií umožňujících vizuální reprezentaci (přesahuje rámec indigenous cinema)

Kdo je tady domorodec?

- Podle OSN: skupiny původních obyvatel (indigenous peoples) kolonizovaných území;
- Speciální legislativní status – zákon ILO 169 (1989): vlastnictví území, na kterém žijí; možnost rozhodovat o projektech, které se jich týkají; rovnost před zákonem; svoboda;
- Mezinárodní úmluva o občanských a politických právech ICCPR (1966), článek 27 – právo na vlastní kulturu, náboženství a jazyk;
- V Evropě jen Sámové (Laponci) a Baskové
- V češtině několik termínů: domorodý = indigenní = nativní = aboriginální;
- Řada speciálních zákonů (v USA např. NAGPRA) a mnoho kontroverzí a konfliktů po celém světě, především v rozvojových zemích dochází k neustálému porušování jejich práv a ke genocidám.

Evropa (Sámové)

- Niels Gaup (*1955)
- Sámský režisér z Norska
- Prorazil v Hollywoodu
- Filmy: Ofelas (1987)
- Kautokeino Rebellion (2008)

Další filmy a dokumenty:

- Maa on Syntinen laulu (1973) – Rauni Mollberg (Finsko)
- Kukushka (2002) - Rusko
- Last Yoik in Saami Forest (2007) – Finsko
- Herečka Anna Kristina Jusso

Kanada (ISUMA)

- Igloolik
- Produkce, televize
- videodokumenty

- ISUMA production
- <http://www.isuma.tv/hi/en>
- Zacharias Kunuk (1957)

Filmy:

- Atanarjuat (2000)
- Deníky Knuda
Rassmussena(2007)

Atanarjuat (Fast Runner), 2000

<http://www.isuma.tv/hi/en/isuma-productions/atanarjuat-the-fast-runner>

Austrálie (Rolf de Heer)

Rolf de Heer (1951)

- Režisér (původně z Nizozemí)

Filmy:

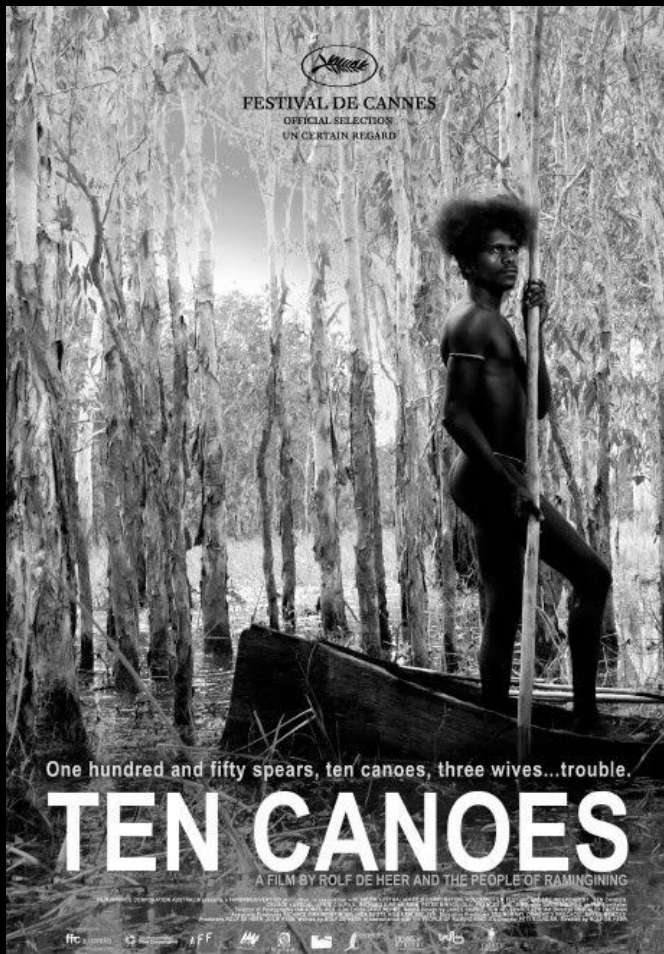
- The Tracker (2002)
- Ten Canoes (2006)

Další filmy:

- Phillip Noyce: Rabbit Proof Fence (2002)
- Warwick Thornton: Samson and Dalila (2009)
- Herec: David Gulpilil

Ten Canoes (2006)

- Režie: Rolf de Heer a Peter Djigirr
- Spolupráce s domorodou komunitou

Lidskoprávní organizace

- Survival International:
<http://www.survivalinternational.org/law>
- UWIP (United World of Indigenous Peoples)
<http://www.uwip.org>

Internetové odkazy

- Zajatci Bílého Boha (Tomáš Ryška):
http://www.youtube.com/watch?v=yz1kt5q_EJ4
- Nanook revisited (Claude Massot, 1990):
<http://ffh.films.com/dealer/preview/2250>
- NAICA (Native American Indigenous Cinema and Art):
http://www.thenaica.org/edition_one/images/whatisnaica/whatisnaica.htm

Literatura

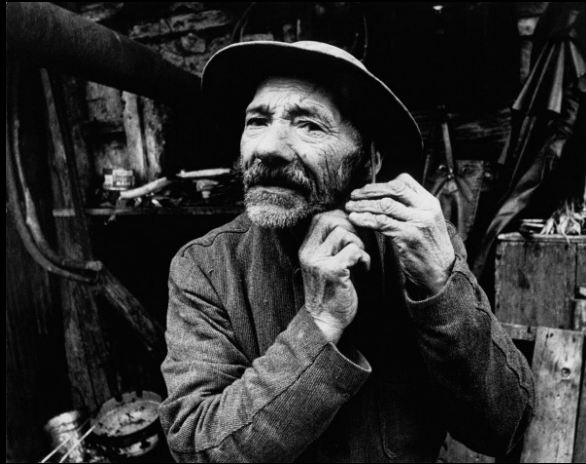
- David Čeněk – Tereza Porybná: Vizuální antropologie – kultura žitá a viděná, 2010
- Tomáš Petráň: Ecce Homo. Esej o vizuální antropologii, Univerzita Pardubice, 2011
- Sarah Pink – László Kurti – Ana Isabel Alfonso (eds.): Working Images. Visual Research and representation in Ethnography, Routledge 2004
- Karl G. Heider : Seeing Anthropology. Cultural Anthropology through film, Allyn and Bacon, Boston, London; 1997/2001
- John Collier, Jr. – Malcolm Collier: Visual Anthropology, Photography as a Research Method, University of new Mexico Press, Albuquerque 1986

Vizuální antropologie v Česku a Slovensku

- Karol Plicka
- Pavol Socháň
- Dušan Jurkovič
- Lubor Niederle
- Václav Menzel
- Vilém Reichman
- Jindřich Štreit
- Zdeněk Thoma
- Martin Martinček

Filmy v našem prostředí

- Dušan Hanák: Obrazy starého světa (1972)
- Karel Vachek
- Vladimír Úlehla

- Vít Janeček: Ivetka a hora (2008)
- FAMU

Konec

